

KULTURUTSKOTTETS BETÄNKANDE 5/2006 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av universitetslagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 25 april 2006 en proposition med förslag till lag om ändring av universitetslagen (RP 33/2006 rd) till kulturutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överinspektör Riku Neuvonen, undervisningsministeriet
- undervisningsråd Pirjo Sinko, Utbildningsstyrelsen
- överbibliotekarie Kai Ekholm, Helsingfors universitetsbibliotek
- ordförande Sinikka Sipilä, Biblioteks-föreningarnas samarbetsorgan.

Dessutom har Helsingfors universitet lämnat skriftligt utlåtande.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att universitetslagen ändras så att namnet på Helsingfors universitetsbibliotek ändras till Nationalbiblioteket. De bestämmelser om Nationalbibliotekets uppgifter som för närvarande ingår i universitetsförordningen föreslås bli överförda till lagen och sam-

tidigt skall uppgifterna anges så att definitionerna motsvarar bibliotekets nuvarande uppgifter. När det gäller val och sammansättning av direktionen föreslås en särskild paragraf. Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning finner utskottet propositionen behövlig och ändamålsenlig. En ändring av namnet på Helsingfors universitetsbibliotek till Nationalbiblioteket ger en klarare bild av bibliotekets ställning och stärker den finländska biblioteks-

världen. Utskottet tillstyrker lagförslaget med följande anmärkningar.

Historiskt sett har Helsingfors universitetsbibliotek spelat en viktig roll ända sedan Åbo akademi grundades. Landets enda universitet fick redan i ett tidigt skede rätt till friexemplar av allt det material som utgavs i Finland, vilket ledde till att samlingarna snabbt växte till sig.

Förutom lagen om friexemplar har också undervisningsministeriets och universitetets finansiering sedermera möjliggjort ytterligare anskaffningar. Tack vare webbpublikationerna har det också blivit lättare för publiken att nå vetenskapligt material.

Helsingfors universitetsbibliotek har i praktiken etablerat sig som ett nationalbibliotek. Att dess namn ändras till Nationalbiblioteket är ett viktigt resultat av långa förberedelser och ett omfattande utvecklingsarbete. Bibliotekets riksomfattande uppgifter har ökat märkbart ända sedan 1990-talet. Med hjälp av sitt centraliserade datanät har biblioteket kunnat stöda för moderniseringen av den service som erbjuds på såväl allmänna bibliotek som olika specialbibliotek och universitetens och yrkeshögskolornas bibliotek. Regeringens proposition förstärker bibliotekets ställning som nationalbibliotek både i hemlandet och internationellt.

Utskottet anser det ändamålsenligt att nationalbiblioteket förblir en fristående institution under Helsingfors universitet. På det sättet garanteras nationalbiblioteket en nödvändig växelverkan med vetenskapssamfundet och med ett omfattande forskarnätverk. Denna praxis överensstämmer också med ett internationellt vedertaget förfarande. I det dagliga arbetet fortsätter samarbetet med fakultetsbiblioteken, campusbiblioteken och studentbiblioteket vid Helsingfors universitet.

Skolbiblioteken. Utskottet har i samband med behandlingen av denna proposition fått en utredning om skolornas biblioteksverksamhet. I sitt betänkande angående en revidering av skollagarna (KuUB 3/1998 rd — RP 86/1997 rd) behandlade utskottet bibliotekens roll som ett stöd för den grundläggande utbildningen. Utskottet lyfte då fram två synpunkter. Å ena sidan bör eleverna inom ramen för den grundläggande utbildningen få mångsidiga färdigheter i att söka och hantera information. Å andra sidan måste man utveckla de för elever och lärare avsedda biblioteks- och datatjänsterna och se till att de är tillgängliga för alla. Bibliotekstjänsterna måste utvecklas också med tanke på undervisningen i

modersmål och litteratur. På grund av digitaliseringen och en ökad användning av datanätet ansåg utskottet redan då att man borde utveckla skolbiblioteken som en del av hela kommunens biblioteksverksamhet. I promemorian Kansalliskirjastotyöryhmä 2002 (OPM 2003:1) konstateras i sin tur att de mest lyckade lösningarna nåtts i kommuner där skolor och läroanstalter har samarbetat effektivt och kommit överens om fördelningen av finansieringen med både allmänna och andra bibliotek i regionen. Kulturutskottet anser att resurserna bör riktas så att alla elever garanteras tillgång till biblioteks- och informationstjänster.

Biblioteket stöder skolarbetet och är i bästa fall en mångsidig inlärningsomgivning där undervisning, datahanteringsfärdigheter och bibliotekstjänster kombineras med kontakter till lokala, regionala, riksomfattande och globala informationskällor.

Enligt den utredning utskottet tagit del av håller man på att utveckla skolbibliotekens verksamhet på olika sätt. Det är viktigt att arbetet får fortsätta och ytterligare intensifieras. Därför föreslår utskottet att riksdagen godkänner följande uttalande (*Utskottets förslag till uttalande*).

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår kulturutskottet

att lagförslaget godkänns utan ändringar och

att ett uttalande godkänns (Utskottets förslag till uttalande).

Utskottets förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att tillräckliga resurser reserveras för att stödja skolornas biblioteksverksamhet och data-service i hela landet så att eleverna garanteras tillgång till information genom adekvata biblioteks- och datatjänster.

Helsingfors den 7 juni 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kaarina Dromberg /saml
vordf. Sade Tahvanainen /sd
medl. Esko Ahonen /cent
Hanna-Leena Hemming /saml
Sinikka Hurskainen /sd
Tatja Karvonen /cent
Rauno Kettunen /cent (delvis)
Minna Lintonen /sd

Pehr Löf /sv
Kirsi Ojansuu /gröna (delvis)
Seppo Särkiniemi /cent
Ilkka Taipale /sd (delvis)
Marja Tiura /saml
Jutta Urpilainen /sd
Raija Vahasalo /saml
Unto Valpas /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Marjo Hakkila.